

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Jürgen Ligi

Rahandusminister
Rahandusministeerium
info@rahandusministeerium.ee
Artur.Lundalin@fin.ee

Teie 17.03.2026
Meie 25.03.2026 nr 1-8/25/28-4

Maksukorralduse seaduse ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse muutmise seaduse eelnõu

Lugupeetud Jürgen Ligi

Rahandusministeerium edastas Eesti Advokatuuri maksuõiguse ja finantsõiguse komisjonidele maksukorralduse seaduse (edaspidi **MKS**) ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi **RahaPTS**) muutmise seaduse uue eelnõu (sisuga 17.03.2026, edaspidi **eelnõu**). Esitame teile advokatuuri finantsõiguse komisjoni täiendavad seisukohad eelnõu osas.

Finantsõiguse komisjoni seisukohad

Eelnõu on võrreldes eelmise versiooniga täiendatud kahe punktiga (MKS-i § 46¹ lõike 1 punkti 5 täiendus ja RahaPTS § 58 lõike 1² lisamine), mis mõnevõrra parendavad andmesubjektide positsiooni, kuid ei lahenda siiski probleeme, millele Eesti Advokatuuri finantsõiguse komisjon on varasemalt tähelepanu juhtinud. Seetõttu **ei toeta Eesti Advokatuuri finantsõiguse komisjon eelnõu esitatud kujul** ning jääb oma varasemate seisukohtade juurde, millest tõstab veel kord esile:

1. Pangasaladuse kasutamise õigused ja kaasnevad kohustused vajavad terviklahendust

Rahandusministeerium on nõustunud, et pangasaladuse kasutamise problemaatika on laiem ning analüüsida tuleb ka teiste riiklike järelevalveasutuste regulatsioone. Samas ei ole Rahandusministeeriumi hinnangul põhjendatud jätta ootele Rahandusministeeriumi jaoks prioriteetseid teemasid, nagu maksude korrapärane laekumine ning rahapesu- ja terrorismivastane võitlus.

Arvestades eelnõu senise menetluse kestust ning asjaolu, et lähima kuu jooksul peaks valmima eelnõu pangasaladuse avaldamise, töötlemise ning kaitsega seonduvate küsimuste laiemaks ja täpsemaks reguleerimiseks, ei ole enam põhjust käesolevat eelnõu ega ka eelnõu 640 SE eraldiseisvalt menetleda. Kui pangasaladust terviklikult käsitlev eelnõu valmib lähinädalatel, siis ei ole kiirustamine põhjendatud ning nimetatud kolme eelnõu tuleks korraga käsitleda.

Hea õigusloome tavaga oleks kooskõlas lahendada küsimus terviklikult ning liikudes üldiselt üksikule, mitte alustades spetsiifilistest küsimustest. Ehkki kõnealune eelnõu keskendub vaid

kahele andmete saajale ja vaid ühe kanali kasutamisele, mõjutab loodav regulatsioon kahtlemata ka teisi pangasaladusega kaetud andmete kasutajaid. Seadus toob eelkõige pankadele vältimatult kaasa küsimuse, kuidas edaspidi edastada pangasaladust teistele isikutele, kellele andmete edastamine on Maksu- ja Tolliameti (edaspidi **MTA**) ja Rahapesu Andmebürooga (edaspidi **RAB**) võrreldes sõnastatud üldsõnalisemalt.

2. RABi lai diskretsioon pangasaladuse kasutamisel

Eelnõu seletuskirja kohaselt on selles täpsustatud ülesanded, millel täitmisel võib RAB pangasaladust sisaldavat teavet pärida: see on lubatud RahaPTS § 54 lõike 1 punktides 1, 8 ja 9 sätestatud ülesannete täitmiseks.

RahaPTS § 54 lg 1 p 1 sõnastus on aga abstraktne, sätestades RAB-i ülesandena „rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise“ – see ei täpsusta ega piira kuidagi pangasaladust sisaldava teabe kohta päringute tegemist. **Sellisel üldisel eesmärgil kontoväljavõtete pärimine ei ole mõeldud erandliku abinõuna, vaid näib olevat RAB-i igapäevaste toimingute lahutamatuks osaks. Selliselt on meede suure tõenäosusega ebaproportsionaalne.**

Puuduvad mistahes täiendavad kaalutlused kontoväljavõtte nõudmise kui väga intensiivselt isiku põhiõigusi riivava meetme tarvitusele võtmiseks. Näiteks ei ole kontoväljavõtte pärimise eeldusena nõutud, et tekkinud oleks juba põhjendatud kahtlus seaduserikkumise osas või et ühtki isikut vähem koormavat meedet ei ole saadaval. Samuti ei ole päringuõigust piiratud muul moel (näiteks RahaPTS-i alusel kohustatud isikute esitatud teabe kontrollimise vajaduse vms konkretiseerivate asjaoludega), mis aitaks seaduse adressaatidel ja üksikisikutel oluliselt täpsemini hinnata, millal pangasaladuse päringuid teha tohib.

Eelnõu täiendatud seletuskirja lk-l 41 on eksitav väide: „Põhiõiguste riive puudutab kitsamalt üksnes isikuid, kelle suhtes on RAB-il tekkinud põhjendatud kahtlus rahapesu või terrorismi rahastamisega seotuse osas.“ See on vale, sest eelnõu ei piira praeguses sõnastuses päringute tegemist üksnes kahtluse tekkimise korral, vaid RAB-l on õigus teha päring rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eesmärgil. Seega võib RAB kontoväljavõtte saamiseks päringu teha mis tahes juhul, mis täidab RAB hinnangul rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamise eesmärgi.

Eelnõus peaks olema *numerus clausus* põhimõttel loetletud olukorrad, millal RAB võib kontoväljavõtte päringu teha. Kui päringu aluseks on seletuskirjas viidatud rahapesu või terrorismi rahastamise põhjendatud kahtlus, siis peaks selle ka eelnõus sätestama. Veel selgem alus päringu tegemiseks oleks kohustatud isikute esitatud teadete kontrollimine.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Imbi Jürgen
Esimees

Merit Aavekukk-Tamm 6979 253
merit.aavekukk-tamm@advokatuur.ee